

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

на тему:

«Формування та функціонування виборчої системи в Англії (XIV-XIX ст..)»

Виконав студент II курсу

спеціальності

081 «Право»

Гончаренко Віктор Олександрович

Керівник: к.ю.н., доцент Атаманова Н.В

Рецензент: к.ю.н., доцент Арабаджи Н.Б.

Одеса – 2021

АНОТАЦІЯ

Гончаренко В. О. Формування та функціонування виборчої системи в Англії (XIV-XIX ст.) .-На правах рукопису

Дипломна робота магістра, спеціальність 081''Право'', Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Дипломна робота магістра присвячена розкриттю виборчої системи, її особливостям як складним явищем суспільно-політичного життя сучасного суспільства. Однак через різні форми правління, історичні та політичні традиції повноваження парламентів, їх фактична роль у країнах різна. В одних країнах парламенти виконують номінальні функції, в інших їх повноваження широкі, а законодавчі органи уособлюють реальну політичну владу. Сьогодні в розвинених демократичних країнах політична система, яка безпосередньо впливає на виборчу систему, поступово еволюціонує. Роль функціонування виборчої системи суттєво трансформується з огляду на загальну демократизацію суспільних відносин. Виборча система об'єктивно є чинником стабільності й суспільного прогресу.

Дослідження складається зі вступу, основної частини, що містить три розділи, висновків та списку використаної літератури.

У вступі розкрито актуальність, об'єкт, предмет, мету і завдання роботи, методологічна база та практична цінність дослідження.

У першому розділі автор розкриває історико-правовий аспект розвитку Англійської виборчої системи.

У другому розділі автором проаналізовано особливості становлення виборчої системи в Англії в різні історичні періоди.

У третьому розділі подано аналіз законодавства, що регулює формування виборчих систем та сучасний погляд на розвиток виборчих систем.

Висновки вміщують досить аргументований аналіз історико-правового матеріалу та мають загальнотеоретичне і прикладне значення.

Ключові слова: виборча система, народовладдя, вибори, британська державність, законність.

SUMMARY

Goncharenko V. O . Formation and functioning of the electoral system in England (XIV-XIX centuries .) .-On the rights of the manuscript

Master's thesis, specialty 081 " Law " , International Humanities University, Odessa, 2021.

Master Thesis dedicated disclosed in yborch first system and its features as a complex phenomenon of political life in modern society. However, due to different forms of government, historic al and political traditions of the powers of parliaments, their actual role in countries is different. In some countries, parliaments perform nominal functions, in others their powers are broad, and the legislature represents real political power. Today, in developed democracies, the political system that directly affects the electoral system is gradually evolving. The role of the functioning of the electoral system is significantly transformed in view of the general democratization of public relations. The electoral system is objectively a factor of stability and social progress.

The study consists of an introduction, the main part, which contains three sections, conclusions and a list of references.

The introduction reveals the relevance, object, subject, purpose and objectives of the work, methodological basis and practical value of the study.

In the first chapter the author reveals the historical and legal aspect of the development of the English electoral system .

In the second section, the author analyzes the peculiarities of the formation of the electoral system in England in different historical periods .

The third section provides an analysis of the legislation governing the formation of electoral systems and a modern view of the development of electoral systems .

The conclusions contain a well-reasoned analysis of historical and legal material and have general theoretical and applied significance.

Key words: electoral system, democracy, elections , British statehood , legality.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ.....	6
1.1. Історичні передумови розвитку британської держави в XIV-XIX ст...б	
1.2. Теоретико-правовий аналіз формування та функціонування виборчої системи в Англії.....	14
РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ В АНГЛІЇ (XIV-XIX СТ.).....	25
2.1. Функціонування виборчої системи в Англії у XIV-XVIII ст.....	25
2.2. Британська система виборів у XIX ст.....	32
РОЗДІЛ 3. СПЕЦИФІКА ВИБОРЧИХ СИСТЕМ ВИЩИХ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ АНГЛІЇ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	44
3.1. Правовий аналіз законодавчого регулювання виборчих систем.....	44
3.2. Органи, що відповідають за організацію і проведення виборів.....	55

3.3. Сучасні погляди на розвиток виборчої системи та його роль в державотворчих

процесах.....62

ВИСНОВКИ.....

75

СПИСОК

ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ.....79

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акт об избрании членов Европейского Парламента всеобщим прямым голосованием: от 20 сентября 1976 г. / ЕЭС, Евратом; Международный документ. URL: http://eulaw.edu.ru/documents/legislation/instit_organs/act_voting.htm.
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. К.: Либідь, 2007. 112 с.
3. Баликіна Л. І. Парламентаризм – система політичної організації держави. *Бюл. Міністерства юстиції України*. 2012. № 2 (лютий). С. 100-106.
4. Батура С. Політико-правові чинники формування та функціонування виборчих систем. *Віче*. 2011. № 20. С. 10–13.
5. Блэк Дж. История Британских островов. СПб., 2008. 540 с.
6. Бруслик О. Ю. Конституційно-правовий статус парламенту в Великобританії: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.02. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2017. 23 с.
7. Бруслик О. Ю. Сучасний стан Британського парламентаризму. *Держ. буд-во та місц. самоврядування*. 2015. Вип. 30. С. 155-166.
8. Булгакова Д. Конституційна реформа Європейського Союзу за Лісабонським договором. Основні положення. *Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ*. 2010. № 2 (49). С. 13–22.
9. Великобритания: эпоха реформ / под ред. А. А. Громыко. М., 2007. 536 с.
10. Выборы в Европейском Союзе / Безп'ятчук Ж., Євгенєва А., Ковриженко Д. та ін.; за ред. Д. С. Ковриженка; Лаб. законодав. ініціатив. К.: ФАДА: ЛТД, 2006. 155 с.
11. Выборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / Антонова Г., Біденко А., Бурковський П. та ін.; за заг. ред. Є. В. Радченка; Ком. виборців України. К.: Факт, 2003. 252 с.
12. Все про вибори / Упоряд. О. М. Роїна; ред. О. А. Кривенко. К.: КНТ: Атіка, 2004. 375 с.

- 13.Георгіца А. 3. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02 / Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 1999. 31 с.
- 14.Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн. Навч. пос. К.: «Істина», 2005. 768 с.
- 15.Гончар В. Становлення парламентаризму: досвід Великобританії для України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. Вип. 3. С. 12-16.
- 16.Грин Дж. Р. Британия. Краткая история английского народа: в 2-х т. Минск, 2007. Т. 1. 719 с.; Т. 2. 678 с.
- 17.Громько А. Модернизация партийной системы Великобритании. М., 2007. 344 с.
- 18.Гусакова М. А. Формирование системы выборов в Европейский парламент (1957–1979 годы). *Изв. Саратов. ун-та*. 2011. Вып. 2, ч. 1. С. 95–99.
- 19.Дацьків А. Досвід англійського парламентаризму і його застосування в практиці українського державотворення. *Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді : зб. тез доп. I Міжнар. студ. наук. конф.* Тернопіль, 3-4 квіт. 2017. С.41-45. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19698/1/>
- 20.Дилеммы Британии. Поиск путей развития / под ред. Ал. А. Громько, Е.В. Ананьевой. М., 2014. 480 с.
- 21.Дербишайр Дж. Д. Политические системы мира: в 2-х т. / Дж.Д.Дербишайр, Я. Дербишайр; пер. с англ. М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004. Т.2. 496 с.
- 22.Дэниел К. Англия. История страны. М., СПб., 2008. 480 с.
- 23.Дослідження найбільш поширених у світі пропорційних виборчих систем і перспектив їх запровадження у національне державотворення та правотворення: аналіт. доп. / О. А. Фісун та ін.; за заг. ред. О. А. Фісуна. К.: НІДС, 2007. 117 с.
- 24.Друзенко Г. Інститут свободи совісті: міжнародні стандарти та законодавство України. К.: Укр. центр правничих студій, 2000. 186 с.

25. Загальні парламентські вибори у Сполученому Королівстві / The British Council Ukraine. Інформ. сервіс. К., 1997. 28 с.
26. Зарубежное избирательное право: учеб. пособие / А. С. Автономов, Ю. А. Веденеев, О. В. Дегтярева и др.; Рос. центр обучения избират. технологиям при Центр. избират. комиссии Рос. Федерации. М.: НОРМА, 2003. 283 с.
27. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / А. Круглашов, І. Озимок, Т. Остапенко, В. Руссу; Т-во “Укр. Народ. дім в Чернівцях”; Ін-т Європ. інтеграції та регіон. дослідж. Чернівці, 2010. Ч. 1. 212 с.
28. Климкова І. І., Остапенко М. А. Вибори і виборчі системи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; Межрегіон. акад. упр. персоналом. К.: Персонал, 2011. 159 с.
29. Ключковський Ю. Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство / Нац. ун-т “Києво-Могилян. акад.” К.: Час Друку, 2011. 132 с.
30. Ковальов І. Г. Судові повноваження палати лордів. Історія їх еволюції і законодавчого регулювання. *Політика і суспільство*. 2013. № 5. С. 662-667.
31. Кольбенко А. Виборче право Англії XIII–XVI ст. *Вісник Львівського університету. Серія юридична* / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т імені І. Франка; редкол.: В. Т. Нор та ін. Л., 2011. Вип. 53. С. 69–73.
32. Кокс Г. Ціна голосу. Стратегічна координація у виборчих системах світу / Гері В. Кокс; пер. з англ. Г. Є. Краснокутський. О.: АО БАХВА, 2003. 456 с.
33. Кондорсе. Про вибори / ред. М. Олійник; пер. з фр. О. Хома. Л.: Літопис, 2004. 157 с.
34. Корнієнко М. І. Виборче законодавство для органів місцевого самоврядування. *Політолог. вісн.* 1993. Вип. 1. С. 12-19.
35. Кулачинський М. М. Парламентаризм у Великобританії: фактори та перспективи розвитку: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Одеса, 2012. 30 с.

- 36.Кулачинський М. М. Політичні вибори у Великобританії: технології боротьби партій. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. К.: Міленіум, 2011. № 4. С. 258-262.
- 37.Кулачинський М. М. Малі британські політичні партії як критики європейської інтеграції. *Сучасна українська політика*. К.: Центр соціальних комунікацій, 2011. Вип. 25. С. 287 – 294.
- 38.Левицька Г. Основи конституційно-правової регламентації правового статусу політичних партій в зарубіжних країнах. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія юридична* / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л., 2002. Вип. 37. С. 272–276.
- 39.Лузін В. В. Парламентська модель поділу влади (на прикладі Великобританії). *Право і політика*. 2000. № 6. С. 27-37.
- 40.Лысенко В. И. Выборы и представительные органы в новой Европе: политологический опыт и тенденции 80–90-х годов / Ин-т государства и права РАН. М.: Наука, 1994. 352 с.
- 41.Мазур О. Г. Выборчі системи: світовий досвід / Східноукраїн. держ. ун-т. Луганськ: СУДУ, 1999. 36 с.
- 42.Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн. Навч. пос. К.: «Атіка», 2007. 616 с.
- 43.Марцеляк О. Выборчі системи: огляд існуючих та модернізація вітчизняної. *Михайло Баймуратов: право як буття вченого: збірник наукових праць до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова* / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К.: Логос, 2009. С. 313–334.
- 44.Моренчук А. А. Політична реформа Великобританії: стан і перспективи. М.: Советский спорт, 1999. 158 с.
- 45.Мяловицька Н. Выборчі системи: досвід європейських держав. *Вісн. Центр. виборчої комісії*. 2008. № 1 (11). С. 61–67.
- 46.Назарова И. С. Избирательная система как форма конституирования института народного представительства: монография. СПб.: Астерион, 2011. 140 с.

47. Нестерович В. Британський досвід конституційно-правового регулювання інституту лобювання. *Право України*. 2010. № 5. С. 135–142.
48. Парламентські вибори в Європейському Союзі / Ковриженко Д. С., Котляр Д. М., Євгенєва А. М. та ін. К.: Міленіум, 2002. 113 с.
49. Перегудов С. Поділ влади по-британськи. *Світова економіка і міжнародні відносини*. 1993. № 6. С. 101-109.
50. Політична система Великобританії / за ред. Н. С. Крилової. 2-е вид. Д., 2004. 381 с.
51. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії / А. І. Кудряченко, В. М. Бебик, В. І. Бортніков та ін.; за заг. ред. А. І. Кудряченка. К.: НІСД, 2007. 395 с.
52. Посібник з розробки виборчих систем / Ендрю Рейнолдс, Бен Рейллі, Кадер Асмар та ін.; пер.: Сенік Г. та ін.; Міжнар. ін-т демократії та сприяння виборам. К.: ДП “Нора-Друк”, 2003. 168 с.
53. Право Європейського Союзу: учеб. пособие / С. Ю. Кашкин, А. О. Четвериков, П. А. Калиниченко и др.; отв. ред. С. Ю. Кашкин; М-во образования и науки Рос. Федерации, Моск. гос. юрид. акад. М.: Проспект, 2008. 298 с.
54. Радченко О. В. Влада і вибори: інституційна взаємодія в демократичному суспільстві. Х.: ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2006. 243 с.
55. Райковський Б. С. Вибори та виборчі системи: Політологічний вимір. К.: Парлам. вид-во, 2009. 184 с.
56. Светова С. М. Практика парламентаризму: посібник. Київ: Заповіт, 1997. 132 с.
57. Система державного управління Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії: досвід для України / уклад. П. І. Крайнік; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. К.: НАДУ, 2011. 48 с.
58. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). К., 2006. 368 с.

59. Современное зарубежное избирательное право: монография / под ред. А.Г. Орлова, Е.А. Кремьянской. Моск. гос. инт междунар. отношений (ун-т) МИД России, каф. конст. права. М.: МГИМОУниверситет, 2013. 336 с.
60. Современные избирательные системы. Вып. 1: Великобритания, Канада, Мексика, Польша / Д. В. Лафитский, Н. М. Касаткина, А. Г. Орлов, Н. Ю. Трещетенкова. М.: РЦОИТ: Норма, 2006. 496 с.
61. Сравнительная политология сегодня: мировой обзор: учеб. пособие / Г. Алмонд, Дж. Пауэлл, К. Стром, Р. Далтон; сокр. пер. с англ. А. С. Богдановского, Л. А. Галкиной; под ред. М. В. Ильина, А. Ю. Мельвиля. М.: Аспект Пресс, 2002. 537 с.
62. Тищик Б.Й. Історія держави і право зарубіжних країн. Новий час (XVII ст. – 1918 р.). Навч. пос. К.: «Світ», 2013. 750 с.
63. Тищик Б.Й. Історія держави і права Великої Британії (XVII ст. – 1918 р.). Навч. пос. Л.: Вид. центр юрид. ф-ту ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 384 с.
64. Урядова звітність (ФРН, Великобританія, США, Канада, Польща, ЄС). *Часопис «Парламент» : наук.-попул. жури.* Київ. 2016. № 1/2016. С. 27 – 48.
65. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн / За ред. проф., чл.-кор. АПрН України В.Д. Гончаренка. К.: Вид дім «Ін Юре», 2002. 716 с.
66. Шаповал В. М. Британська конституція: політико-правовий аналіз. К.: Либідь, 2001. 135 с.
67. Шаповал В. М. Зарубіжний парламентаризм: наук.-попул. вид. К.: Основи, 2003. 143 с.
68. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. Л., 2010. 462 с.
69. European Elections in the UK / European Parliament Information; Office in the United Kingdom. URL:http://www.europarl.org.uk/view/en/european_elections_in_the_uk.html.
70. Gostyńska A. Reform of the electoral procedure to the European Parliament. *Bulletin.* 2010. No. 112 (188). September 3. P. 342-343.

71. Kreppel A. The European Parliament and supranational party system: a study in institutional development. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 280 p.
72. Marr A. A History of Modern Britain. L., 2009. 632 p.
73. Robinson C. Electoral systems and voting in the United Kingdom. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd, 2010. 218 p.